

Redactioneel

Marieke Dewitte

Wanneer dit nummer in jullie bus valt, is de zomer alweer achter de rug. Een bijzondere zomer in een bijzondere periode waarin we geconfronteerd werden met een ongeziene crisissituatie die ons dagelijkse denken, voelen en handelen misschien wel voorgoed veranderd heeft. Na de eerste golf van paniek en verbijstering - hoewel er ook ontkenning en ongeloof was, zelfs (en misschien meer nog) op politiek niveau - brak er een tijd aan van rationalisatie, opinievorming en kritische reflecties. Politici, filosofen, medici tot *influencers* en media-figuren; iedereen met enige invloed had wel iets te zeggen over de pandemie, de gevolgen en de aanpak ervan. Ook op vlak van seksualiteit en relaties werden allerlei (al dan niet gefundeerde) inzichten gedeeld en voorspellingen gemaakt. Terwijl sommigen de pandemie en daaruit volgende *lockdown* als een opportuniteit beschouwden om de (seksuele) relatie nieuw leven in te blazen, routines te doorbreken en de partner te herwaarderen, gingen anderen uit van een grotere kans op conflicten, frustraties en uitvergroting van - al dan niet (bestaande) seksuele - problemen. Of deze pandemie zal uitmonden in een babyboom of een echtscheidingsgolf zal de toekomst uitwijzen. Het is alvast jammer te moeten merken dat voorspellingen over een toename van huiselijk geweld, seksueel misbruik, genderongelijkheid en stigmatisering/verwaarlozing van kwetsbare groepen realiteit geworden zijn.

Wereldwijd zijn er heel wat onderzoeksinitiatieven opgezet naar seks en relaties in tijden van corona en de media zal geen kans laten liggen om ons hierover te 'informereren' en 'adviseren'. Hoewel de wetenschap (en vooral de media) neigt naar algemene gemiddelden, wordt het moeilijk om uniforme conclusies te trekken over de impact van de COVID-19 maatregelen op seksuele relaties gezien de grote individuele verschillen in hoe mensen omgaan met stress en angst, wat medebepaald wordt door specifieke individuele, relationele en contextuele factoren. Verschillen binnen en tussen koppels worden mogelijks uitvergroot tijdens een crisis. Over onderzoek ga ik niet verder uitweiden, omdat de voorlopige conclusies prematuur zijn en omdat we in maart een volledig themanummer zullen wijden aan de impact van de pandemie op onze seksualiteitsbeleving. Verschillende onderwerpen zullen aan bod komen, zoals (onder andere) de seksuele ontwikkeling van jongeren, seks en relaties, uitdagingen op vlak van reproductieve gezondheid, HIV-preventie, sekswerk,

de LGBTQI-gemeenschap en online hulpverlening. Ik verheug me alvast op deze reeks van boeiende bijdragen zodat we ons verder kunnen verdiepen in hoe de seksuologie, zowel op vlak van onderzoek als hulpverlening, zich situeert in een dergelijke crisisperiode en hoe onze discipline verder zal evolueren als gevolg van de pandemie.

Verschillen in de manier waarop mensen omgaan met pandemie-stress reiken uiteraard verder dan de relationele sfeer. Terwijl sommigen op zoek gingen naar verstillings, ontsnaptten uit de ratrace van het dagelijkse leven, de pauzeknop indrukten en meer tijd maakten voor zelfzorg, de relatie en het gezin, leken anderen meer druk dan ooit te ervaren door de onbegrensde van thuiswerk en *online meetings* alsook het combineren van rollen. Eindelijk is er tijd om die *to do lijst* af te werken, om achterstallige vakliteratuur bij te benen, om dat artikel te schrijven dat al zolang op de plank ligt. Sommigen hebben nauwelijks de tijd genomen om de stroom aan nieuwsberichten en emoties te verwerken. Mijn eigen reactie balanceerde tussen deze twee uitersten, al neigde ik meer naar de categorie "ik moet de vrijgekomen tijd van geannuleerde meetings, workshops en congressen extra benutten om werk in te halen en meer te schrijven." Dat het tijd is om de balans te herstellen blijkt tijdens het schrijven van dit redactioneel. Ik zou dit stuk kunnen aangrijpen om jullie massaal uit te nodigen om een bijdrage te leveren aan ons tijdschrift. Er is nu veel tijd om te schrijven toch? Nu de reisplannen zijn weggefallen of het werk op een lager pitje draait? Bij mezelf merk ik echter vooral aarzeling en twijfel. En de nood aan rust, reflectie en bewustwording. Elk thema dat ik wil aanhalen lijkt banaal in het licht van de voorbije periode en degene die nog komt. We staan voor een aantal grote uitdagingen, in de economie, culturele sector, sociale sector, wetenschap, onderwijs en hulpverlening. Ik ben bang voor en terzelfdertijd benieuwd naar het "nieuwe" normaal. Maar ik houd me vast aan de idee dat we als mens veerkrachtig zijn en bovenal betekenis-verlenende wezens en dat we ook deze crisis een plaats zullen geven in ons eigen en maatschappelijk waardensysteem.

Als jullie, samen met mij, op zoek gaan naar een pauze-moment, dan kan ik jullie alvast het huidige nummer aanraden. We bieden een reeks boeiende artikelen over een aantal heel diverse thema's.

Chantal van den Berg en collega's hebben op exploratieve, thans nauwgezette, wijze onderzocht of het

veel gebruikte *Juvenile Sex Offender Assessment Protocol II* een valide instrument is om recidive bij jeugdige mannelijke zedendelinquenten te voorspellen. Wanneer de uitkomsten van dit instrument vergeleken worden met het klinisch oordeel en de feitelijke recidivecijfers, blijkt er een sterke overschatting op te treden. Dat een adequate risicotaxatie verstrekkende gevolgen kan hebben voor de behandeling van jeugdige zedendelinquenten wijst op het belang van deze validatie-studie. Over het hoe en waarom van risicotaxatie lees je meer in het artikel.

Janine Janssen en collega's gaan dieper in op een belangrijk en beladen, maar tot nu toe weinig belicht, thema: vrouwenbesnijdenis. Na een uiteenzetting over de keuze van terminologie en diens implicaties, de prevalentie in Nederland en de risico's en gevolgen van deze ingrepen voor vrouwen, krijgen we een mooi overzicht van de manier waarop het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld van de nationale politie omgaat met deze problematiek. Vrouwenbesnijdenis wordt benaderd als een vorm van geweld uit naam van de familie-eer en de strafrechtelijke implicaties hiervan worden geëxpliciteerd. Er volgt ook een oproep tot samenwerking tussen medici en politie om aldus de herkenning, melding en misschien wel preventie van deze traditioneel-culturele, maar onrechtmatige en onrechtvaardige, praktijk te bevorderen.

Ook in het artikel van Loes Oomen en collega's staan de genitaliën centraal. Tegen de achtergrond van een toenemende vraag naar cosmetische genitale chirurgie, werd een grootschalig onderzoek opgezet naar de perceptie van en tevredenheid met het uitwendig genitaal. Hoewel grote evenementen en festivals even ver weg lijken (en de gedachte eraan misschien wel verdrongen wordt) in deze Corona-tijden, bood het Lowlands festival vorig jaar de ideale setting om een grote groep mannen en vrouwen te bevragen over het uiterlijk van hun eigen genitaal en dat van hun laatste seksuele partner. Dit leverde een aantal interessante inzichten op, wijzende op het belang van openheid, variatie en normalisatie.

Als laatste geven we het woord aan Ruth Borms en Katrien Vermeire, die vanuit het Vlaamse experti-

secentrum voor seksuele gezondheid (Sensoa) en in samenwerking met relevante beroepsorganisaties, een methodiek ontwikkeld hebben om huisartsen te sensibiliseren en te ondersteunen bij het proactief bespreekbaar maken van seksuele gezondheid bij hun patiënten. Hun 'Onder 4 Ogen' model omvat een eenvoudig en praktisch stappenplan dat concrete handvaten biedt aan huisartsen om het thema seksualiteit ter sprake te brengen tijdens hun consulten. De ontwikkeling en opbouw van het instrument wordt beschreven, alsook een eerste evaluatie-toets onder huisartsen. Hoewel dit geen systematische effectmeting betreft, blijkt de eerste evaluatie veelbelovend, wat perspectieven biedt om deze methodiek verder te implementeren bij andere zorgverleners binnen de psychosociale hulpverlening.

Als deze corona-periode jullie aan het lezen heeft gezet, dan kan je je verder laten inspireren door ons literatuurbulletin. Als eerste werpen we een blik op een boek van Elaine Hatfield waarin historische verschuivingen en nieuwe ontwikkelingen beschreven worden op vlak van seksualiteit en relaties. Klinkt veelbelovend, en of die verwachtingen ook ingelost worden, leest u in de recensie van Ine Vanwesenbeeck. Vervolgens bespreken we een verhalenbundel, die Rutgers ontwikkelde in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, waarin ouders hun ervaringen delen over het opvoeden van kinderen met een vorm van intersekse/DSD. Als expert ter zake, beschrijft Tim van de Grift het belang van dergelijke verhalen voor zowel ouders, hulpverleners als geïnteresseerde lezers die meer willen weten over intersekse en, breder, diversiteit van lichamen. Het laatste boek dat aan bod komt in ons literatuurbulletin biedt een inkijk in de therapiekamer van de Vlaamse seksuoloog en relatietherapeut Filip Geelen. Hij bundelt een aantal verhalen van cliënten met relationele en seksuele problemen en mikt daarbij vooral op herkenbaarheid en het delen van concrete tips ten behoeve van individuen en koppels die worstelen met gelijkaardige problemen. Ik wens jullie veel leesplezier en hoop dat jullie zowel inspiratie als ontspanning kunnen vinden in deze editie van TvS.

TvS on the move

Beste lezer,

Ook bij TvS gaan we mee met onze tijd. Gezien de toenemende trend om artikelen online te lezen, schakelen steeds meer magazines over op een digitaal abonnement. Reeds geruime tijd bieden ook wij onze artikelen digitaal aan en dit in combinatie met een papieren versie die u per post toegestuurd wordt. Uit voorgaande rondvragen bij onze abonnees bleek dat sommigen de papieren versie niet langer nodig vinden, terwijl anderen wel een gedrukte versie verkiezen. Omdat we rekening willen houden met deze verschillen in voorkeur en willen evolueren naar een duurzaam blad, bieden we vanaf januari 2021 een gedifferentieerd abonnement aan, waarbij u zelf kiest of u TvS enkel digitaal wil lezen of digitaal in combinatie met een gedrukte versie. Voor de twee abonnementen gelden verschillende tarieven, namelijk 25 euro voor een online-only abonnement en 45 euro voor een combinatie-abonnement. Instututen betalen 65 euro voor een volledig abonnement.

Voor NVVS en VVS leden is een abonnement in hun lidmaatschap inbegrepen en gelden aangepaste tarieven. Leden van de NVVS en VVS zullen voor het jaar 2021 zelf een keuze kunnen maken en dan ook een aangepaste rekening krijgen voor het lidmaatschap 2021.